

1. TEOLOGIA PENTATEUHULUI

În Pentateuh există un fir conducător care pleacă din creație ajungând la moartea lui Moise, deci chiar în pragul intrării în Țara Făgăduinței.

Creația culminează în odihnă, după cum pe de o parte Egiptul constituie un adevărat creuzet, în care Israelul „este creat”, iar pe de alta peregrinările patriarhilor, robia din Egipt și drumul istovitor prin pustiu culminează în odihna prin așezarea în Țara promisă.

Omul este principiul creației, dând nume animalelor (rostitindu-le) (*Fac.* 2:19-20), lucrând pământul și păzindu-l (v. 15). De comportamentul lui ca stăpân va depinde soarta creației.

Păcatul, care apare ca termen prima dată în cadrul istoriei lui Cain și Abel (*Fac.* 4:7), este o realitate care exista deja, desigur de la căderea primilor oameni. Totuși, VT nu vorbește de o **singură** cădere catastrofică, ci de o **succesiune de căderi**, la fiecare omul având șansa de a se întoarce. Păcatul apare astfel ca o stare deplorabilă introdusă treptat.

	stare inițială	păcătuire	pedeapsă	stare ulterioară
Adam	nemurire stăpânire a animale vegetarianism muncă fără trudă monogamie lipsa poftei sexuale lipsa hainelor (climă potrivită) vorbitură cu Dz	dorință de auto-îndumnezeire	izgonire din grădină pământul blestemat oboseală dureri la naștere	omul muritor pământul arid rușine haine de piele
Cain și Abel	vorbitură cu Dz prin jertfă	ucidere (fratricid)	omul este blestemat omul fugar stigmatizat pământul nu mai dă rod	cuceriri tehnice
matusalemici	vârstă matusalemică	poligamie răzbunare Lameh		
Enoh				
uriași		hibridare violență	limitarea vârstei la 120 de ani potop	
Noe	consumarea cărnii			
Ham/Canaan		necinstirea părintelui	blestem introducerea sclaviei	
turnul Babilon	o singură limbă	dorință de nume mare	amestecare și împrăștiere	limbi diferite
Avraam	infertilitate priebejie			

În șirul de căderi, doar trei personaje fac excepție. Enoh este primul. Despre el se spune că „umbla înaintea lui Dumnezeu” (*Fac.* 5:22). Este scutit de moarte, fiind „răpit” sau „mutat” de Dumnezeu (v. 24); va reapărea însă în cadrul eshatologic, împreună cu Ilie, ca martori sau profeți uciși de fiară, dar înviați (*Apoc.* 11:3-13 – cf. interpretarea lui Ipolit la Savvas Agouridis).

Noe constituie altă excepție. Cu el Dumnezeu încheie primul legământ (*Fac.* 9:1-17), în cadrul căruia se dau poruncile noahitice (adică referitoare la Noe) în v. 4-6, practic legi valabile pentru întreaga umanitate. Este limitată violența începută de eroii uriași (*Fac.* 6:4).

Prin Avraam, istoria se focalizează pe o singură familie din care va ieși poporul Israel. Importanța lui Avraam constă atât în faptul că Dumnezeu încheie cu el al doilea legământ (cf. *Fac.* 15; 17), cât și pentru că patriarhul primește o serie de binecuvântări cu făgăduințe, care vor fi reînnoite urmașilor săi.

Avraam

Fac. 12:2-3: „Și Eu voi ridica din tine un popor mare, te voi binecuvânta, voi mări numele tău și vei fi izvor de binecuvântare. Binecuvânta-voi pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; și se vor binecuvânta întru tine toate neamurile pământului.”

Fac. 18:18: „Din Avraam cu adevărat se va ridica un popor mare și tare și printr-însul se vor binecuvânta toate neamurile pământului”

Fac. 22:17-18: „De aceea te voi binecuvânta cu binecuvântarea Mea și voi înmulți foarte neamul tău, ca să fie ca stelele cerului și ca nisipul de pe țărmul mării și va stăpâni neamul tău cetățile dușmanilor săi; Și se vor binecuvânta prin neamul tău toate popoarele pământului, pentru că ai ascultat glasul Meu.”

Isaac

Fac. 28:4: „Voi înmulți pe urmașii tăi ca stelele cerului și voi da urmașilor tăi toate ținuturile acestea; și se vor binecuvânta întru urmașii tăi toate popoarele pământului”

Iacov

Fac. 28:14: „Urmașii tăi vor fi mulți ca pulberea pământului și tu te vei întinde la apus și la răsărit, la miazănoapte și la miazăzi, și se vor binecuvânta întru tine și întru urmașii tăi toate neamurile pământului.”

Fac. 32:12: „Căci Tu ai zis: îți voi face bine și voi înmulți neamul tău ca nisipul mării, cât nu se va putea număra din pricina mulțimii.”

Pentru prima dată neamurile, împrăștiate la turnul Babilon (*Fac.* 11:1-9) converg iarăși într-un singur om, primind binecuvântarea în Avraam.

Promisiunea urmașilor (*Fac.* 12:2) și a țării (12:7) pare ceva neobișnuit. Pe de o parte, Sara era stearpă (*Fac.* 11:30), pe de altă parte țara promisă era deja locuită (12:6), iar Avraam peregrina în ea ca străin (21:34; 23:4).

Promisiunea este înnoită în *Fac.* 15; 17 și 18. Însă paralel cu aceasta, promisiunea, oricât de imposibilă părea, este pusă sub semnul întrebării imediat după binecuvântare prin pericolul ca Sara să fie luată de un străin (*Fac.* 12:10u), apoi prin Lot, nepotul lui Avraam, care-și alege pentru sine țara promisă aparent deposedându-l pe Avraam (*Fac.* 13), apoi prin nașterea unui fiu, Ismael, nu din soția legitimă, ci dintr-o sclavă (*Fac.* 16), în sfârșit prin periclitarea Sarei încă o dată (*Fac.* 20).

La reluarea promisiunii în *Fac.* 15, Avraam arată că deja un rob de-al său, Eliezer din Damasc (un străin!) este rânduit ca moștenitor al său din lipsă de fii (v. 2-3). La reluarea promisiunii în *Fac.* 17, în care se arată că Sara îi va da patriarhului un urmaș din care vor ieși regi și popoare (v. 16), Avraam răspunde că deja își pusese speranța doar în Ismael, fiul dintr-o roabă (v. 18). În fine, reluarea promisiunii în *Fac.* 18 devine cu atât mai incredibilă cu cât Avraam și Sara erau deja prea bătrâni (v. 11). Sara însăși ia în răs vestirea fiului (v. 12-13).

Fiul promis se naște (*Fac.* 21). Însă promisiunea este pusă încă o dată sub semnul întrebării, de data aceasta de însuși Dumnezeu, care poruncește jertfirea fiului (*Fac.* 22:2).

Toate aceste promisiuni și periclitări sunt încercări. De altfel *Fac.* 22:1 chiar menționează: „După acestea, Dumnezeu a încercat pe Avraam...”. Ideea de bază constă în credința lui Avraam „Și a crezut Avraam pe Domnul (Iahve) și i s-a socotit aceasta ca dreptate” (*Fac.* 15:6) și în dovedirea puterii lui Dumnezeu, care transformă imposibilul în realitate. „Este oare ceva cu neputință la Dumnezeu?” (*Fac.* 18:14).

Pețirea Rebecăi pentru Isaac trebuie pusă în aceeași serie. Practic și aceasta se constituie într-o încercare, Rebeca fiind întâlnită cu ajutorul lui Dumnezeu, în urma rugăciunii (*Fac.* 24:12).

Seria de pericole se continuă cu istoria lui Iacov, cel dușmănit de fratele său (*Fac.* 27:42-43) și care apoi intră în slujba unchiului său, Laban din Haran (*Fac.* 29-31), trudindu-se

20 de ani (*Fac.* 31:38-42). Mai departe familia patriarhului este salvată de foamete de către Iosif, cel vândut de frații săi, dar pe care Dumnezeu l-a rânduit spre bine (*Fac.* 45:5).

La fel, promisiunile făcute patriarhilor sunt amenințate de robirea și exterminarea dorită de egipteni (*Ieș.* 1:10.16). Dumnezeu lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov (*Ieș.* 3:16) îl rânduește însă pe Moise ca salvator, amintindu-și de legământul cu patriarhii (*Ieș.* 2:24-25). Cu toată împotrivirea faraonului (cf. istoria plăgilor *Ieș.* 7-11), poporul este scos din Egipt de către Dumnezeu „cu mână tare și cu braț înalt” (*Deut.* 4:34).

Dumnezeu își aduce poporul la muntele Sinai, dându-i Legea, ca expresie a legăturii paternale cu Israelul.

Tot în acest cadru, se realizează o închidere a unei paranteze lăsate deschise încă din primul capitol al *Fac.* Creația se împlinește în Cortul Sfânt, paralelele fiind remarcabile. O observație rabinică spune: „Înainte să fie ridicat Sanctuarul din pustie, lumea șchiopăta; dar în momentul în care a fost ridicat, lumea a fost consolidată”.

<i>Crearea lumii</i>	<i>Crearea cortului</i>
„și Dumnezeu a văzut căte a făcut și iată, erau foarte bune” (<i>Fac.</i> 1:31)	„Și Moise a văzut toată munca și iată, au terminat-o” (<i>Ieș.</i> 39:43)
„astfel au fost făcute cerul și pământul” (<i>Fac.</i> 2:1)	„Astfel toate lucrurile tabernacolului au fost făcute” (<i>Ieș.</i> 39:32)
„Dumnezeu a terminat munca pe care a făcut-o” (<i>Fac.</i> 2:2)	„Moise a terminat munca” (<i>Ieș.</i> 40:33)
„Dumnezeu a binecuvântat a șaptea zi” (<i>Fac.</i> 2:3)	„Moise i-a binecuvântat” (<i>Ieș.</i> 39:43)

2. SENSURI DUHOVNICEȘTI ȘI PROFEȚII MESIANICE

Bibliografie: Sf. Clement Alexandrinul, *Glafire*, PSB 39, București 1992; Petre Semen / Ilie Melniciuc-Puică, *Așteptând mântuirea*, Iași 1999; Vladimir Petercă, *Mesianismul în Biblie*, Iași 2003; Serafim Rose, *Cartea Facerii, crearea lumii și omul începuturilor*, București 2001; Ioan Sorin Usca, *Facerea*, București 2002; idem, *Ieșirea*, București 2002; idem, *Leviticul*, București 2003; idem, *Numerii*, București 2003; idem, *Deuteronomul*, București 2004.

2.1. Facere

Crearea lumii se desfășoară sub semnul Treimii: Duhul Sfânt plutea deasupra apelor impregnându-le cu energie vitală (*Fac.* 1:2), iar Cuvântul transpare prin rostirea divină „și a zis Dumnezeu” (*Fac.* 1:3). *Ps.* 32:6 este comentat în acest sens (Sf. Vasile cel Mare):

„Cu **cuvântul** Domnului cerurile s-au întărit și cu **duhul** gurii Lui toată puterea lor”

Sf. Irineu chiar observa că Duhul și Cuvântul sunt „mâinile Tatălui”.

Crearea omului este interpretată și hristic. După *Col.* 1:15 Hristos este chip al lui Dumnezeu (ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ), deci omul creat după chipul lui Dumnezeu (*Fac.* 1:26-27) este de fapt creat după Hristos. Înțelegerea duhului suflat pe nări omului primordial ca har al Duhului Sfânt (Sf. Grigorie Palama) arată însă și aspectul pnevmatologic.

Adam constituie, în calitatea sa de om primordial, un tip al lui Hristos. Hristos este numit chiar „Adam cel din urmă” (ὁ ἔσχατος Ἀδάμ) (*ICor.* 15:45; cf. paralela în v. 45-48). Greșeala unuia se îndreaptă prin ascultarea celui alt (*Rom.* 5:19). De asemenea greșeala Evei este îndreptată de către Fecioara Maria, Noua Evă. Pomul vieții este o icoană a Sf. Euharistiei (*Apoc.* 21:2). *Fac.* 3:15 constituie în învățătura Sf. părinți „protoevanghelia” (cf. Tertulian pentru denumire). Este anunțată distrugerea capului șarpelui de către sămânța femeii. Pentru că Șarpele este identificat cu Diavolul (*Apoc.* 12:9), sămânța nu poate fi decât Hristos.

Abel constituie de asemenea un tip al lui Hristos prin jertfirea celui nevinovat.

La fel, ca și salvator al omenirii, Noe îl reprezintă pe Hristos. Potopul, în urma căruia a rezultat o nouă creație, este tip al botezului creștin (*IPetr.* 3:20-21), corabia reprezentând Biserica. De asemenea, binecuvântarea de către Noe a lui Sem (*Fac.* 9:25-27), cel din care va descinde familia lui Avraam, constituie o prefigurare a alegerii poporului Israel.

Soțiile lui Avraam, sclava Agar și soția legitimă Sara, reprezintă cele două legăminte, cel vechi și cel nou (*Gal.* 4:24-25).

Melchisedec, regele preot din Salem (Ierusalim?), care îl binecuvintează pe Avraam cu daruri de pâine și vin (tipuri euharistice!) (*Fac.* 14:18-20) și cel căruia Avraam îi oferă zeciuală, constituie un tip al lui Hristos (*Evr.* 5:10; 6:20; 7:15-22 – tradiția trece și prin *Ps.* 109:4).

Sf. Andrei Rubliov, Sfânta Treime la Stejarul Mamvri (Moscova, sec. 15)

Avraam primește la Stejarul Mamre / Mamvri vizita a trei „oameni”, cărora el însă li se adresează la singular ca lui Dumnezeu (*Fac.* 18:3). Unul dintre ei chiar este identificat cu Iahve (18:22.33), iar ceilalți doi sunt numiți „îngeri” (19:1). Deși Treimea nu Se face simțită în mod direct în VT (D. Stăniloae), textul a fost înțeles în creștinism ca prefigurare a lui Dumnezeu întreit.

„Arătându-se lui Avraam, care era desăvârșit în cunoștință, Dumnezeu l-a învățat că în rațiunea unității se cuprinde rațiunea imaterială a Treimii. Aceasta pentru că Avraam ieșise cu mintea total din materie și din formele ei. De aceea i S-a arătat ca trei și i-a vorbit ca unul.” (Sf. Maxim Mărturisitorul). Nu la fel însă lui Lot, care nu era la fel de înduhovnicit; lui Dumnezeu i Se arată în chip de doime.

Încercarea jertfirii lui Isaac (*Fac.* 22), pe muntele Moria (v. 2), identificat de Cronist cu muntele Templului din Ierusalim (*2Paral.* 3:1) este tip al lui Hristos prin jertfa sa.

Scara lui Iacov, văzută de acesta în vis, pe care se pogoară îngerii lui Dumnezeu (*Fac.* 28:12) prefigurează pe Maica Domnului, cea care a unit cerul cu pământul prin nașterea lui Hristos.

O profeție mesianică des utilizată se află în așa numitele Binecuvântări ale lui Iacov (*Fac.* 49:8-12).

„⁸Iudo, pe tine te vor lăuda frații tăi. Măinile tale să fie în ceafa vrăjmașilor tăi. Închina-se-vor ție feciorii tatălui tău. ⁹**Pui de leu ești, Iudo**, fiul meu! De la jaf te-ai întors... El a îndoit genunchii și s-a culcat ca un leu, ca o leoaică... Cine-l va deștepta? ¹⁰Nu va lipsi sceptru din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni **împăciuitorul**, Căruia se vor supune popoarele. ¹¹Acela își va lega de viță asinul Său, de coardă mânzul asinei Sale. Spăla-va în vin haina Sa și în sânge de strugure veșmântul Său! ¹²Ochii Lui vor scânteia ca vinul și dinții Săi vor fi albi ca laptele.”

Cuvântul tradus Împăciuitorul (v. 10) apare în ebraică *šālōh*, al cărui sens nu este cunoscut (se presupune coruperea lui în MT). LXX (recenzia lui Lucian și Origen) înțelege cuvântul ca *shellō* „al / ale lui”, traducând cu *ὁ ἀπόκειται*, „cel căruia i se cuvine”, „cel căruia i-a fost pus deoparte (tributul? – cf. BJ)”. Ar fi avut în vedere David, însă în acest caz ca tip al lui Hristos. De altfel Mesia apare în *Apoc.* ca „leul din Iuda” (*Apoc.* 5:5), referire directă la *Fac.* 49:9. Targumele consideră Șilo ca nume mesianic. Traducerea „Împăciuitorul” pornește de la rădăcina *šālāh* „a fi în pace, fericit” (cf. *Ier.* 12:1).

Iosif, cel vândut care devine salvatorul celor care-l vânduseră prefigurează desigur pe Hristos, cel vândut, deși este Mântuitor.

2.2. Ieșire-Numeri

Mielul pascal este de asemenea tip al Mântuitorului, despre care se spune (*1Cor. 5:7*).

„⁷Curățiți aluatul cel vechi, ca să fiți frământătură nouă, precum și sunteți fără aluat; căci **Paștile nostru Hristos** S-a jertfit pentru noi. ⁸De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutății și al viclesugului, ci cu azimele curăției și ale adevărului.”

În acest caz, credincioșii (Biserica) trebuie să fie azime (v. 7 – „fără aluat”). Se face astfel aluzie la cele două sărbători strâns legate, Paștile și Azimele.

Hristos apare ca miel foarte pregnant în NT (*Ioan 1:29*; un miel ca înjunghiat *Apoc. 5:6*).

Mântuitorul mai este prefigurat de mană (*Ioan 6:31-35.48-58*)

„³¹Părinții noștri au mâncat mană în pustie, precum este scris: «Pâine din cer le-a dat lor să mănânce». ³²Deci Iisus le-a zis: Adevărat, adevărat zic vouă: Nu Moise v-a dat pâinea cea din cer; ci Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată. ³³Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și care dă viață lumii. ³⁴Deci au zis către El: Doamne, dă-ne totdeauna pâinea aceasta. ³⁵Și Iisus le-a zis: **Eu sunt pâinea vieții**; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce crede în Mine nu va înseta niciodată. [...] ⁴⁸Eu sunt pâinea vieții. ⁴⁹Părinții voștri au mâncat mană în pustie și au murit. ⁵⁰Pâinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu moare. ⁵¹Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este **trupul Meu**. ⁵²Deci iudeii se certau între ei, zicând: Cum poate Acesta să ne dea trupul Lui să-l mâncăm? ⁵³Și le-a zis Iisus: Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. ⁵⁴Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi. ⁵⁵Trupul este adevărată mâncare și sângele Meu, adevărată băutură. ⁵⁶Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el. ⁵⁷Precum M-a trimis pe Mine Tatăl cel viu și Eu viez pentru Tatăl, și cel ce Mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine. ⁵⁸Aceasta este pâinea care s-a pogorât din cer, nu precum au mâncat părinții voștri mană și au murit. Cel ce mănâncă această pâine va trăi în veac.”

Este prefigurat de piatra din pustie care a izvorât apă (*Ieș. 17; Num. 20*) și care – după o tradiție iudaică menționată și de Sf. Pavel în acest loc – călătorea după israeliți, potolindu-le setea (*1Cor. 10:4*).

„¹Căci nu voiesc, fraților, ca voi să nu știți că părinții noștri au fost toți sub nor și că toți au trecut prin mare. ²Și toți, întru Moise, au fost botezați în nor și în mare. ³Și toți au mâncat aceeași mâncare duhovnicească; ⁴Și toți, aceeași băutură duhovnicească au băut, pentru că beau din piatra duhovnicească ce îi urma. Iar piatra era Hristos.”

Episodul cu înălțarea șarpelui de aramă și puterea sa tămăduitoare (*Num. 21*) preînchipuie înălțarea pe cruce, dar și puterea vificatoare a lui Hristos (*Ioan 3:14-15*):

„¹⁴Și după cum Moise a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ¹⁵ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică”.

Mântuitorul, în calitate de împărat, este vestit de profetul păgân Balaam (*Num. 24:17-19*). În tradiția iudaică, Targumul Onqelos identifică de asemenea „steaua” cu Mesia.

„¹⁷Îl văd, dar acum încă nu este; îl privesc, dar nu de aproape; **o stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel** și va lovi pe căpeteniile Moabului și pe toți fiii lui Set îi va zdrobi. ¹⁸Lua-va de moștenire pe Edom și va stăpâni Seirul vrăjmașilor săi și Israel își va arăta puterea. ¹⁹Din Iacov se va scula Cel ce va stăpâni cu putere și va pierde pe cei ce vor rămâne în cetate”.

Deși aparent puțin interesantă, cartea *Lev.* păstrează o bogată încărcătură duhovnicească. Jertfele descrise aici, nedesăvârșite și de aceea repetitive, prefigurează însă toate jertfa de pe Golgota, care le desăvârșește.

Mai mult, preoția levitică devine tip al Marele preot Hristos, care are o preoție desprinsă din determinarea ereditară, fiind închipuită de preoția lui Melchisedec – *Evr. 7-8*:

„⁷ ¹¹ Dacă deci desăvârșirea ar fi fost prin preoția Leviților (căci legea s-a dat poporului pe temeiul preoției lor), ce nevoie mai era să se ridice un alt preot după rânduiala lui Melchisedec, și să nu se zică după rânduiala lui Aaron? ¹² Iar dacă preoția s-a schimbat urmează numaidecât și schimbarea Legii. ¹³ Căci Acela, despre Care se spun acestea, își ia obârșia dintr-o altă seminție, de unde nimeni n-a slujit altarului, ¹⁴ Știut fiind că Domnul nostru a răsărit din Iuda, iar despre seminția acestora, cu privire la preoți, Moise n-a vorbit nimic. ¹⁵ Apoi este lucru și mai lămurit că, dacă se ridică un alt **preot după asemănarea lui Melchisedec**, ¹⁶ El s-a făcut nu după legea unei porunci trupești, ci cu puterea unei vieți nepieritoare, [...] ²⁰ Ci încă a fost la mijloc și un jurământ, căci pe când aceia s-au făcut preoți fără de jurământ, ²¹ El S-a făcut cu jurământul Celui ce I-a grăit: "Juratu-S-a Domnul și nu Se va căi: Tu ești Preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec". [...] ²³ Apoi acolo s-a ridicat un șir de preoți, fiindcă moartea îi împiedica să dăinuiască. ²⁴ Aici însă, Iisus, prin aceea că rămâne în veac, are **o preoție netrecătoare** (veșnică). [...] ²⁶ Un astfel de **Arhiereu** se cuvenea să avem: **sfânt, fără de răutate, fără de pată, osebit de cei păcătoși, și fiind mai presus decât cerurile**. ²⁷ **El nu are nevoie să aducă zilnic jertfe**, ca arhierii: întâi pentru păcatele lor, apoi pentru ale poporului, căci **El a făcut aceasta o dată pentru totdeauna, aducându-Se jertfă pe Sine însuși**. ²⁸ Căci Legea pune ca arhierii oameni care au slăbiciune, pe când cuvântul jurământului, venit în urma Legii, pune pe Fiul, desăvârșit în veacul veacului. **8** ¹ Lucru de căpetenie din cele spuse este că avem astfel de **Arhiereu care a șezut de-a dreapta tronului slavei în ceruri**, ² **Slujitor Altarului și Cortului celui adevărat, pe care l-a înfipt Dumnezeu și nu omul**. ³ Apoi, orice arhiereu este pus ca să aducă daruri și jertfe; de aceea trebuincios era ca și acest Arhiereu să fi avut ceva ce să aducă. ⁴ Dacă ar fi pe pământ, nici n-ar fi preot, fiindcă aici sunt aceia care aduc darurile potrivit Legii, ⁵ Care slujesc închipuirii și umbrei celor cerești, precum a primit poruncă Moise, când era să facă cortul: "Ia seama, zice Domnul, să faci toate după chipul ce ți-a fost arătat în munte". ⁶ Acum însă, Arhiereul nostru a dobândit o slujire cu atât mai osebită, cu cât este și **Mijlocitorul unui testament mai bun**, ca unul care este întemeiat pe mai bune făgăduințe.

2.3. Deuteronom

Slujirea profetică a Mântuitorului transpare în *Deut. 18:15.18-19*, unde Moise însuși anunță un Profet asemenea lui, de ascultarea cuvintelor căruia depinde viața poporului.

„¹⁵ **Prooroc** din mijlocul tău și din frații tăi, **ca și mine**, îți va ridica Domnul Dumnezeul tău: pe Acela să-L ascultați. ¹⁸ Eu le voi ridica Prooroc din mijlocul fraților lor, cum ești tu, și voi pune cuvintele Mele în gura Lui și El le va grăi tot ce-I voi porunci Eu. ¹⁹ Iar cine nu va asculta cuvintele Mele, pe care Proorocul Acela le va grăi în numele Meu, aceluia îi voi cere socoteală.”

Totuși, pentru că nici un prooroc nu s-a ridicat la nivelul lui Moise (*Deut. 34:10*), să-L cunoască pe Dumnezeu față către față, înseamnă că promisiunea nu a putut să fie împlinită în limita VT.

Se cerea așadar venirea unui Nou Moise. Se poate observa paralela dintre *Ieș.* și *Mat.:*

- În Egipt sunt uciși pruncii israeliți la porunca faraonului, dar Moise este salvat || Irod ucide pruncii din Betleem, dar Hristos este salvat
- Un Iosif îi aduce pe israeliți în Egipt ca să-i salveze de foamete || un Iosif îl aduce pe Hristos în Egipt ca să-I salveze viața.
- Hristos Fiul lui Dumnezeu este „scos” din Egipt (*Mat. 2:15*) || Israel „fiul lui Dumnezeu” e scos din Egipt (*Os. 11:1*)
- Israeliții trec prin apele Mării Roșii || Hristos Se botează.
- După aceea israeliții petrec în pustiu || la fel Hristos după Botez.
- Moise postește pe munte 40 de zile (*Deut. 9:9*) || Hristos postește în pustiu 40 de zile
- Moise primește pe muntele Sinai legea || Hristos dă noua Lege pe muntele Fericirilor (cf. *Mat. 5:1*)